

К.Г. Бельдіян, О.М. Савельєв

ІСТОРИЧНІ ДИКТАНТИ

5—11 класи

- ♦ Історія України
- ♦ Всесвітня історія

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 74.266.3
ББК 63.3я72
Б44

Бельдіян К.Г.

Б 44 Історичні диктанти 5–11 кл.: Історія України. Всесвітня історія. /Бельдіян К.Г., О.М. Савельєв. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2012. — 320 с.

ISBN 978-966-10-2611-6

У посібнику відповідно до чинної програми Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України подано історичні диктанти зі шкільних курсів «Історія України» і «Всесвітня історія» 5– 11 класи.

Він стане у пригоді не лише під час поточного контролю, а й при підготовці до екзаменів чи ЗНО.

Для вчителів історії, учнів.

**УДК 74.266.3
ББК 63.3я72**

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2611-6

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

ВСТУП

Важливим завданням навчального процесу є поточний контроль успішності учнів.

Загальноприйняті його форми такі:

- ♦ усне опитування учня;
- ♦ контрольна робота;
- ♦ самостійна робота;
- ♦ тестування.

Вони багаторазово перевірені досвідом, надійні і, напевно, були б ідеальними, але за умови, що учнів у класі менше десяти. Тоді можна було б інтенсивно працювати з кожним учнем і легко контролювати засвоєні знання, вміння та навички. Але зазвичай у класі більш ніж двадцять учнів, тому поточний контроль успішності ускладнений.

Відповідь учня біля дошки, безумовно, — найнадійніший метод. Але протягом семестру його можна опитати, в кращому випадку, лише 2-3 рази. До того ж існує ризик за невдалою відповіддю негативно і необ'єктивно оцінити знання учня в цілому.

На контрольну роботу витрачається увесь час уроку, вона вимагає чимало зусиль для підготовки й тривалої, напруженої перевірки.

Самостійна робота швидше виявляє характер учня, його самоорганізацію і загальний рівень освіти.

Тестування може здатися кращим, але це процес певною мірою механічний. Тут велику роль відіграє вгадування, причому з того обсягу інформації, який учень отримав. Крім того, тестування з історії може провести і фізик, і електрик, і взагалі той, кому це доручено (саме в такому дусі й починалося тестування у Франції в XIX ст.). При цьому навчальний процес немов впливає з рук учителя.

Водночас постійний, поточний контроль успішності для будь-якого вчителя — це запорука впевненого оволодіння навчальним процесом.

Ми пропонуємо ще один підхід поточного контролю успішності — *тематичний диктант*. У короткому викладі методика тематичних диктантів така.

Наприкінці або в інший час уроку (вчитель вирішує залежно від ситуації) оголошується диктант з теми. Учні пишуть на окремих аркушах паперу лише номери питань і відповіді на них. Загалом на диктант відводиться 10-12 хвилин.

За кожную правильну відповідь учень отримує один бал. Половинчасту відповідь можна оцінити в 0,5 бала і т.ін. Загальну оцінку отримуємо шляхом підсумовування балів, набраних учнем. Оптимальним є диктант, що складається з двох варіантів.

Пропоновані диктанти можна використовувати не лише для поточного контролю успішності. Адже підсумкові диктанти — це, по суті, курс історії, ви-

кладений стисло і ємко. Тож цей посібник можна використовувати також і під час підготовки до екзамнів чи зовнішнього незалежного оцінювання. Частина диктантів, як-от: «Символи епохи», «Загадки історії», «Цікаві факти з біографій» чи «Історичні особи», розраховані на спеціалізовані класи і можуть бути використані для проведення історичних вікторин чи олімпіад.

До уваги вчителів! Подані в посібнику відповіді не є догмою. Відповідь зараховується за правильний зміст.

5 КЛАС

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Знайомство з історією

Варіант 1

1. Наука історія вивчає... *(людське суспільство)*
2. До яких джерел належить літопис? *(писемних)*
3. Володимир охрестив Русь у 988 р. У якому столітті це відбулося? *(X ст.)*
4. Хронологія вивчає... *(послідовність подій)*
5. В архівах зберігають... *(документи)*
6. До яких історичних джерел належать казки, пісні, легенди, билини? *(усних)*
7. Нумізматика вивчає... *(монети)*
8. Головний елемент сучасного Державного Герба України... *(тризуб)*
9. Наука, яка вивчає культуру, побут та звичаї народу... *(етнографія)*
10. Установа, в якій зберігаються та доступні для огляду історичні пам'ятки або інші експонати... *(музей)*
11. Які основні одиниці виміру історичного часу? *(рік, століття, тисячоліття)*
12. Вікентій Хвойка — це... *(вчений-археолог)*

Знайомство з історією

Варіант 2

1. Установа, в якій зберігають та впорядковують документи... (*архів*)
2. Наука, що вивчає минуле за речовими джерелами... (*археологія*)
3. Наука, що вивчає походження географічних назв... (*топоніміка*)
4. Переяславська рада була скликана в 1654 р. У якому столітті це відбулося? (*XVII ст.*)
5. Наука, що вивчає монети... (*нумізматика*)
6. Період оберту Землі навколо Сонця... (*рік*)
7. Наука, що вивчає герби... (*геральдика*)
8. Історичний твір, що містить виклад подій за роками... (*літопис*)
9. Найбільша одиниця на лінії історичного часу... (*тисячоліття*)
10. Старовинний матеріал для письма, зроблений з телячої шкіри... (*пергамент*)
11. Топоніміка вивчає... (*географічні назви*)
12. Наука, що вивчає печатки... (*сфрагістика*)

Княжа Русь-Україна

1. Зображення, утворене зі складених різнокольорових шматочків скла, каменю, смальти... (*мозаїка*)
2. Зображення, яке наносили фарбами на вологу штукатурку... (*фреска*)
3. Любецький з'їзд князів було скликано в 1097 р. У якому столітті це відбулося? (*XI ст.*)
4. Ігор убитий древлянами у... році (*945*)
5. Які племена заселили територію від Карпат до Балтійського моря у середині I тисячоліття? (*слов'яни*)
6. Після об'єднання у східних слов'ян виникла держава, яка отримала назву... (*Київська Русь*)
7. Володіли родами своїми. Заснували місто і назвали на честь старшого брата... (*Києвом*)
8. Хто багато воював і уклав вигідний мир з Візантією, проголосив Київ матір'ю міст руських? (*Олег*)
9. Київ лежить на берегах ... (*Дніпра*)
10. У 1240 р. Київ пережив страшенну трагедію: його зруйнували... (*монголи*)
11. Налагоджував відносини з європейськими країнами. Використовував для цього шлюбні зв'язки. За його часів було створено перший збірник законів «Руську правду»... (*Ярослав Мудрий*)
12. Останній великий князь Київський, що підтримував єдність Київської Русі, розгромив половців і відтіснив їх від Русі... (*Володимир Мономах*)

Цікаві факти з біографій

1. На його могилі начебто написані слова: «Перехожий, не журися над моєю долею, ти був би мертвий, коли б я був живий»... (*Робесп'єр*)
2. Він був національним героєм, грав провідну роль на початковому етапі революції, очолював Національну гвардію, однак був змушений емігрувати з країни в роки терору. Його ім'я присвоєне 40 містам і населеним пунктам, але в іншій країні. (*Маркіз Лафает*)
3. Його щоденник шокував французів примітивними записами, хоча він вважався людиною високоосвіченою. Серйозно захоплювався слюсарною справою і навіть випробував на своїй шії ефективність одного з механізмів, у розробці та вдосконаленні якого брав участь... (*Людовик XVI*)
4. Був одним з небагатьох, хто в ті неспокійні дні помер у власному ліжку в zenіті слави. Вулицю покрили товстим шаром піску, щоб шум екіпажів не турбував вождя революції. Його прах був перепохований на кладовищі для злочинців після виявлення документів, які викривають героя революції в таємних зв'язках з королем... (*Мірабо*)
5. Був одним з найпопулярніших в народі якобінців і мав дивовижну здатність наживати ворогів. Один з депутатів Конвенту навіть запропонував мити трибуну всякий раз після його виступів. Після його смерті всі його заощадження складала одна асигнація вартістю 25 ліvrів... (*Марат*)

6. Гордий, насмішкуватий аристократ, що ніколи не пропускав своєї вигоди, символ лицемірства, підступності та зради. Часто він ходив над прірвою, ризикував головою, але завжди перемагав і «продавав тих, хто його купував». Кульгавість не давала йому можливості зробити військову кар'єру, і він спочатку став абатом, потім єпископом, але з радістю поміняв сутану на мандат депутата... (*Шарль Моріс Талейран*)
7. Маючи ясний розум, досягнув великих успіхів на дипломатичній ниві. При дворі став вмілим царедворцем. Вмів подобатись дамам і мав таке почуття гумору, що змусив сміятись пашу, який дав обітницю не посміхатись. Двічі отримав поранення, які лікарі вважали смертельними. Головною рисою його таланту полководця було стратегічне мислення, що дозволило перемогти геніального тактика. Користувався любов'ю військ. Завершив війну депешею: «Війну завершено з повним розгромом ворога»... (*Кутузов*)
8. Як командувач, вирізнявся рішучістю і новаторством. Першим у своїй країні відмовився від лінійної тактики. Сміливо використовував нові тактичні прийоми, базовані на несподіваних для ворога маневрах. Військову службу розпочав у 12 років, а у 19 вже командував кораблем. В 36 років у бою втратив око, а невдовзі — й праву руку. На битву, яка визначила долю Британії, йшов з бажанням перемогти або померти. Обидва його бажання здійснились... (*адмірал Нельсон*)

Події

1. Проводяться різні соціально-економічні та політичні заходи, триває робота над прийняттям різних конституцій, формуються різні уряди. (*Розкол Німеччини на дві держави*)
2. США надають Греції та Туреччині фінансову допомогу, створюються спеціальні рекомендаційні органи для вирішення військово-політичних і фінансових проблем. (*Доктрина Трумена*)
3. США надають економічну допомогу при дотриманні певних політичних та економічних умов. (*План Маршалла*)
4. Триває активна партизанська боротьба, партизанів підтримують деякі східноєвропейські держави, їх супротивників — Великобританія і США; мета руху — прихід до влади комуністів. (*Громадянська війна в Греції*)
5. Ці території в Китаї контролювали комуністи, тут була база протистояння буржуазно-ліберальним силам, яких підтримували США. (*Особливі райони Китаю*)
6. Поставлено мету створити єдину державу, але протиборство СРСР і США перешкоджає цьому процесу, дві нові держави починають військові дії, які одна зі сторін веде, використовуючи сили ООН, а інша спирається на КНР і СРСР. (*Війна в Кореї 1950–1953 рр.*)
7. Цілі цієї організації — «ідеологічне об'єднання» комуністичних партій, прагнення протистояти захід-

- ній ідеології і «імперіалістичній експансії». (*Інформаційне бюро комуністичних партій — Комінформ*)
8. Його характеризують два «центри сили», що спираються на військово-політичні блоки. (*Двополюсний, або біполярний світ.*)
 9. Реформи почали втілюватися в життя з 1979 р. Першою з них стала перебудова сільського господарства. Кооперативи було розпущено, селяни отримали землю в довгострокову оренду. Майже одночасно розпочалося створення спеціальних економічних зон. З 1984 р. розгорнулася реформа системи управління державною промисловістю, мета якої — відмова від централізованого директивного плану й перехід до ринкових відносин. (*Реформи Ден Сяопіна*)
 10. Договір про дружбу, співробітництво і взаємодопомогу, укладені 14 травня 1955 р., який заклав підвалини створення військового блоку країн «соціалістичної співдружності» на противагу НАТО... (*Створення ОВД*)
 11. 1 листопада 1956 р. І. Надь сформував коаліційний уряд. На світанку 4 листопада радянські війська за наказом маршала І. Конєва розпочали виконання поставленого завдання — «допомогти зламати опір заколотників, відновити законну владу і порядок у країні»... (*Події в Угорщині 1956 р.*)
 12. Історики і політологи стверджують, що світ в 1990-х рр. перестав бути двополюсним внаслідок ... (*краху СРСР*)

Зміст

Вступ.....	3
5 клас. Історія України	6
6 клас. Всесвітня історія. Історія України.....	13
7 клас. Історія України	36
7 клас. Всесвітня історія	60
8 клас. Історія України	86
8 клас. Всесвітня історія	106
9 клас. Історія України	131
9 клас. Всесвітня історія	152
10 клас. Історія України.....	182
10 клас. Всесвітня історія	240
11 клас. Історія України.....	272
11 клас. Всесвітня історія	288

Навчальне видання

БЕЛЬДІЯН Катерина Григорівна,
САВЕЛЬЄВ Олександр Миколайович

ІСТОРИЧНІ ДИКТАНТИ

5–11 класи
Історія України
Всесвітня історія

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Василь Герасимчук*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Комп'ютерна верстка *Нелі Домарецької*

Підписано до друку 10.04.2012. Формат 70х100/32. Папір друкарський.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 12,90. Умовн. фарбо-відб. 12,90.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, 46008 тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2611-6

